30/10/2026

מוֹלד המרכז להתחדשות הדמוקרטיה

תוצאות בחירות 2026

הימים שעברו מאז הבחירות היו בעיקר מבלבלים. ניכר שרבים בציבור הישראלי חשים שאנחנו שוב נמצאים במבוי סתום פוליטי שהוביל אותנו לחמישה סבבי בחירות לא כל כך מזמן. הרי אין מנצח ברור וגם לא מתווה לקואליציה יציבה. עצם התחושה הזו, על אף שיש למחנה הליברלי רוב מוחץ על פני המחנה היריב, היא תולדה של דיכוי התחרות הפוליטית בישראל. עד כמה שזה לא נוח לחלקים במחנה הליברלי, שאולי חלמו על פתרונות קסם והאמינו שאפשר להקים ממשלה בלי ערבים בלי חרדים ובלי הליכוד, זה הזמן לקחת את הרוב האלקטורלי שלנו ולבסס את כוחנו בשלטון בלי להסס. רק ככה נוכל להתחיל לתקן את הדמוקרטיה הישראלית.

30/10/2026

מולד המרכז להתחדשות הדמוקרטיה

מה הלאה?

מנהיגי מחנה השינוי עומדים עכשיו בפני מספר מצומצם של אפשרויות.

הליכה לבחירות נוספות היא הימור מסוכן במיוחד למחנה שכבר מיקסם את שיעורי ההצבעה שלו, בין היתר בזכות תחושת החירום וההבטחה להחליף את הממשלה. קשה להניח שניתן יהיה לשחזר את אותה התגייסות בקרב המצביעים היהודים, ובוודאי בקרב המצביעים הערבים, אם יתברר שוב שקולם אינו נחשב לגיטימי לצורך הרכבת ממשלה. לכך יש להוסיף את השימוש הגובר של הממשלה הנוכחית בכלים אנטי-דמוקרטיים: היא כבר הוכיחה שאינה נרתעת מהסתה פרועה, ומשימוש במוסדות השלטון כדי לערער על תוצאות הבחירות. אין סיבה להניח שתימנע גם מניסיונות לדכא את שיעורי ההצבעה בחברה הערבית.

ממשלת אחדות עם נתניהו כנראה אינה אפשרית כלל, משום שנתניהו עצמו כנראה יעדיף בחירות נוספות. אבל גם אם היא אפשרית, משמעותה תהיה כניסה לממשלה עם נתניהו וסמוטריץ'. הניסיון מלמד שלא ניתן לסמוך על נתניהו כשותף פוליטי. הוא מעמיד באופן שיטתי את הישרדותו האישית והפוליטית מעל האינטרס הציבורי, ומשתמש במוסדות המדינה לצרכים פוליטיים באופן שמחליש אותם, מסכן את ביטחון המדינה, ומחליש את השותפים שהצטרפו לממשלת האחדות.

סמוטריץ' מוביל בשטחים מדיניות של החלשת הרשות הפלסטינית, הרחבת ההתנחלויות והגברת החיכוך והאלימות. החזון הפוליטי שלו הוא יצירת תנאים שיאפשרו סיפוח, גירוש וכיבוש. המחיר לביטחון של ישראלים ולמעמדה הבינלאומי של ישראל כבר כבד, והוא עלול להוביל לבידוד ולסנקציות שישפיעו על עתיד המדינה ועל חיי היומיום של אזרחיה.

האפשרות השלישית היא שיתוף פעולה עם המפלגות הערביות.

30/10/2026

מולד המרכז להתחדשות הדמוקרטיה

שותפות יהודית ערבית

ממשלה עם רע"ם ותמיכה של הרשימה המשותפת מבחוץ, או קואליציה שתכלול את רע"ם ואת המפלגות החרדיות היא בחירה נכונה מבחינה מוסרית, חברתית ואסטרטגית.

האזרחים הערבים נפגעו קשות תחת הממשלה החולפת. הביטחון האישי בחברה הערבית הידרדר באופן דרמטי, ההסתה גברה ותקציבים קוצצו. ייתכן שכל הגורמים האלה יחד הביאו חלקים גדולים מאוד מהציבור הערבי לקלפיות. עצם ההצבעה היא הבעת אמון במערכת הפוליטית הישראלית. הקמת ממשלה הנשענת גם על קולותיהם תהיה הצהרה שקולו של אזרח ערבי הוא בעל משמעות אלקטורלית אמיתית ושווה במדינת ישראל.
ממשלה כזו יכולה לקדם חיים משותפים באופן שיטיב עם החברה הישראלית לדורות קדימה. יהודים וערבים כבר מתקיימים זה לצד זה בתחומים רבים בחברה וראוי לשקף את דו הקיום הזה בפוליטיקה.

לשותפות כזאת יש כמובן גם יתרונות מעשיים. חייבים להחליף בדחיפות את הממשלה הכהניסטית המכהנת. ממשלה חדשה הנשענת על רוב מוצק תאפשר לתקן חלק מהנזקים ולהעביר רפורמות מוסדיות, כלכליות וביטחוניות חיוניות.

30/10/2026

מולד המרכז להתחדשות הדמוקרטיה

רגע של הכרעה

השאלה שעומדת על הפרק ברגע הקריטי הזה היא האם הפוליטיקה הישראלית עדיין מסוגלת לשנות כיוון. אם מחנה השינוי לא יצליח להקים ממשלה, הוא עלול לאבד הזדמנות שלא תחזור שנים. הממשלה הנוכחית כבר מינתה לתפקידי מפתח אנשים המשתפים פעולה עם הניסיון לערער את הלגיטימיות של מוסדות המדינה ושל יריבים פוליטיים. התהליכים האלה ניכרים בניסיון הבוטה לערער על הלגיטימיות של תוצאות הבחירות ואף לבטל אותן סביב פרשת השחיתות לכאורה הנוגעת לקשרים בין גורמים במפלגה ערבית לבין קטאר. מתן הזדמנות נוספת לאותו מחנה להמשיך בתהליך הזה תהיה הרסנית עבור הדמוקרטיה הישראלית.

אבל יש גם אפשרות אחרת. נשיא המדינה הראשון, חיים ויצמן, חזה כבר לפני קום המדינה כי המדינה היהודית תישפט על פי האופן שבו תנהג באזרחיה הערבים. נדמה שהגענו לרגע המבחן הזה. זו שעת בחירה והכרעה, והזדמנות היסטורית לשבור את המתמטיקה האלקטורלית שנתניהו כפה עלינו במשך שנים, ולבנות מחנה פוליטי חדש ורחב, שהחברה הערבית תהיה חלק בלתי נפרד ממנו. מחנה שלא רק יאפשר להחליף את השלטון, אלא גם ישנה את פניה של החברה הישראלית לשנים רבות קדימה. 58 אחוז מהמצביעים בחרו בשינוי. זהו רוב עצום. אסור לנו לפספס את ההזדמנות הזו.

מולד המרכז להתחדשות הדמוקרטיה

איך הגענו לכאן?

קמפיין חלול

אמנם המחנה הליברלי ניצח, אך לא זו התוצאה לה ייחלנו, וצריך להתחיל לנתח מה קרה בבחירות. במדינה עם תחרות פוליטית תקינה, ממשלת טבח השבעה באוקטובר הייתה צריכה לנחול הפסד צורב וברור בבחירות, ולשבת בספסלי האופוזיציה תקופה ארוכה. עוד מוקדם להגיע למסקנות נחרצות, אבל האסטרטגיה שהובילה את המחנה הליברלי לתוצאה המאכזבת הייתה ברובה המכריע, כפי שקרה בקמפיינים קודמים, להתמקד בניהול תקין וברית משרתים, ולהתעלם כמעט לחלוטין מהשאלות האסטרטגיות הניצבות בפני ישראל בנושא הכי חשוב לקיומנו, הנושא המדיני-בטחוני.

הקמפיין דל המסרים הזה הגיע אחרי 7 באוקטובר והכישלון המדיני והצבאי הנורא שהביא למותם של מעל אלף ישראלים ולחטיפתם של 251 בני אדם; אחרי מלחמה רב חזיתית שגבתה קורבנות רבים ועקרה רבבות מבתיהם; אחרי שני סבבים קטלניים והרסניים מול איראן, ללא פתרון נראה לעין; אחרי השתלטות כהניסטית על הממשלה ומוסדות המדינה שמקדמת בגלוי כיבוש, גירוש והתנחלות והובילה לאובדן שליטה על טרור יהודי; אחרי צלילה במעמדה הבינלאומי של ישראל וחשש מידי מסנקציות כלכליות שייפגעו קשות בכיס של כל ישראלי וישראלית; ואחרי ניסיון להפיכה משטרית.

הממשלה הקיצונית בתולדות המדינה הצליחה להביא את ישראל למקום אפל ומסוכן מבחינה ביטחונית, מדינית ודמוקרטית, ולהבטיח עוד מאותו הדבר. ולמרות כל זה, האופוזיציה סירבה לעשות את הדבר היסודי שקמפיין פוליטי אמור לעשות: לחבר בין המציאות הקשה שישראלים חשים על בשרם לבין מדיניות הממשלה, ולהציע חזון חלופי. היא הייתה צריכה להסביר שהכישלון הביטחוני, ההידרדרות הכלכלית הצפויה, הבידוד הבינלאומי והפגיעה במוסדות המדינה אינם גזרת גורל אלא תוצאה של מדיניות של ממשלה כהניסטית ומושחתת, ומולה אפשר והכרחי להציע סדר יום אחר.

30/10/2026

מולד המרכז להתחדשות הדמוקרטיה

אסטרטגיית הפנייה לימין נכשלה (שוב)

מפלגות האופוזיציה פחדו להרגיז או לנכר מצביעי ימין, בתקווה שחלק מהם ימצאו בית אלקטורלי חדש בימין-מרכז נחמד ובלתי מאיים. במקום שכנוע פוליטי, שוב קרצו ימינה. התוצאה הייתה מוכרת וצפויה. כמו בכמעט שני עשורים של מערכות בחירות, מפלגות המרכז לא הצליחו להעביר אליהן מספר משמעותי של מצביעי ימין.

אולי הנתון המדהים ביותר בבחירות האלה הוא עד כמה מעט השתנה כוחה של האופוזיציה היהודית, למרות כל מה שעברנו בארבע השנים האחרונות. גוש נתניהו ירד מ־64 ל־53 מנדטים, אבל למעשה קיבל כ־83 אלף קולות יותר מאשר ב־2022. איך זה יכול להיות? פשוט כי הרבה יותר אנשים יצאו להצביע. שיעור ההצבעה עלה מכ־71% לכ־78%, והעלה משמעותית את הקולות הדרושים לכל מנדט. המפלגות הערביות הן אלה שהעלו משמעותית את אחוז ההצבעה. כך, למרות שמספר המצביעים של נתניהו גדל, חלקו בכלל הקולות ירד מכ־48.4% לכ־42.1%.
לעומת זאת, האופוזיציה היהודית אמנם קיבלה כ־320 אלף קולות יותר מאשר ב־2022, אבל ההערכה היא שרק כשני מנדטים (בערך 90-95 אלף קולות) עברו מהקואליציה בארבע השנים האחרונות. היתר הגיעו ככל הנראה ממצביעים חדשים - כאלה שהצביעו לראשונה או שלא יצאו להצביע בבחירות קודמות. בסופו של דבר חלקה של האופוזיציה היהודית בכלל הקולות כמעט לא השתנה: 38.2% אז, כולל קולות מרצ, לעומת 37.8% היום.

כלומר, למרות 7 באוקטובר, המלחמה וכל מה שקרה מאז, האופוזיציה היהודית לא הצליחה להגדיל את חלקה מכלל המצביעים באופן משמעותי. אי אפשר לדעת מהמספרים האלה בדיוק כמה אנשים עברו בין הגושים, אבל מה שכן אפשר לדעת שהאסטרטגיה של קריצה ימינה שוב לא הביאה לגל המוני של מצביעי ימין מתון שהצטרפו לאופוזיציה.

וכמו במערכות בחירות קודמות, במקום להביא את הימין למרכז, המרכז זז ימינה. במקום אופוזיציית מרכז־שמאל בהובלת יאיר לפיד ויש עתיד, קיבלנו את בנט וליברמן, ואת איזנקוט עם רשימה ימנית לחלוטין. מצביעי מרכז, ואפילו מרכז־שמאל, הצביעו למפלגות המרכז וקיבלו נציגים ימניים שנועדו למשוך קהל אחר, שלא ברור עד כמה אכן הצטרף. לכך עשויות להיות השלכות ממשיות על יכולתה של ממשלה עתידית לקבל הכרעות בנושאים כמו הרכב הקואליציה, ביטחון, התנחלויות ורפורמות מוסדיות.

דה-לגיטימציה כאסטרטגיה אלקטורלית

בישראל מתקיימת כבר שנים אסטרטגיה פוליטית שמטרתה להפוך רוב למיעוט. נתניהו מייצר דה-לגיטימציה שיטתית של האזרחים הערבים, ובמידה גוברת גם של השמאל. מנהיגים פופוליסטים אחרים משנים גבולות של מחוזות בחירה או את כללי הבחירות. בישראל המנגנון של פיצול והחלשת האופוזיציה הוא עיצוב גבולות הלגיטימיות הפוליטית. ישנן קבוצות בחברה שיכולות להצביע, הקול שלהן נספר, אך הן אינן לגיטימיות לצורך הרכבת ממשלה. כך ניצחון מובהק בקלפי הופך להפסד פוליטי. התקשורת אימצה את האסטרטגיה וגם היא הציגה את הניצחון ככישלון. לפחות במהלך ספירת הקולות.

לא רק התקשורת קידמה את הנרטיב הזה. לאורך הקמפיין, ראשי המפלגות היהודיות בגוש השינוי, פרט ליאיר גולן, קיבלו את המגבלות שהציב להן היריב הפוליטי שלהן. במקום להתווכח עם ההנחה שמפלגות ערביות אינן שותפות לגיטימיות, הן אימצו אותה והכריזו שלא יקימו קואליציה עם שותפות ערביות.

זו הייתה טעות אסטרטגית, וכמובן גם מוסרית. הדרך הנכונה הייתה להתחיל כבר לפני שלוש שנים בתהליך עקבי של הכשרת שותפות פוליטית עם המפלגות הערביות. המחיר האלקטורלי כנראה היה מוגבל, במיוחד במערכת שבה הגושים ממילא מקובעים מאוד. התועלת הייתה עצומה: התוצאה של הבחירות הנוכחיות הייתה נתפסת היום כניצחון חד משמעי, ולא כמצב פוליטי מעורפל. במקום להגיב לתוצאות בייאוש, המחנה הליברלי היה חוגג את ניצחונו הגדול.

ראו לצין, שהמחנה הליברלי יחד עם הנהגת החברה הערבית כן השקיעו במאמצי המרצה של הצבעת ערבים, אבל ללא מאמץ מקביל לנרמול את ההשתתפות שלהם בקואליציה זו אסטרטגיה שסותרת את עצמה. עבור מה ממריצים הצבעה אם לאחר מכן מסרבים לשיתוף פעולה פוליטי?

כאמור, עדיין לא מאוחר מדי. להיפך. יש לנו הזדמנות חד פעמית להקים ממשלה, ולהשתמש בכוח שלנו לשנות את העתיד של המקום הזה. אבל תוך כדי המאמץ ההיסטורי הזה, צריך ללמוד מלקחי העבר, ולהתחיל בחריש עמוק של שכנוע פוליטי אמיתי וחסר פחד. אם נמשיך באותה אסטרטגיה שהביאה אותנו עד הלום ולא אפשרה לנו לנצח ניצחון סוחף גם אחרי השבעה באוקטובר, השינוי יהיה זמני.